

Dawid Karol Kołodziej¹

Prawa człowieka a stosowanie aborcji w Europie i Azji Wschodniej

Prawa człowieka są praktycznie najważniejszymi funkcjonującymi prawami na ziemi. Są również nadrzędnymi prawami istot ludzkich, a ich przestrzeganie jest pierwszym i podstawowym warunkiem do korzystania z wszelkich innych istniejących zasad. Prawa człowieka są wolne od uprzedzeń i nie mają wpływu na narodowość, język, wyznanie² czy płeć³. Wśród nich znajduje się nadrzędne prawo do życia, które zostało zapisane w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, widnieje również w Międzynarodowym Pakiecie Praw Obywatelskich i Politycznych, Deklaracji Podstawowych Praw i Wolności oraz Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Historia praw człowieka zaczyna się z XVIII wiekiem. Z całą pewnością stanowi to przełomowy moment w którym dyskutuje się nad tą problematyką. Jest to okres rewolucji społecznych zwłaszcza francuskiej. Walczono z tyranią oraz propagowana hasła związane z wolnością.⁴ W dziedzinie praw człowieka upadek absolutyzmu i Wielka Rewolucja Francuska stworzyła warunki do wydania 26 sierpnia 1789 roku Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela. Odwołuje się ona do zasad praw natury, które funkcjonują w momencie, gdy nie ma jeszcze państwa i są to wolność, własność, bezpieczeństwo, prawo do oporu. Są to prawa niezbywalne, nienaruszalne, otoczone szczególną ochroną, kiedy dojdzie już do powstania państwa.⁵

¹Dawid Karol Kołodziej, pedagog, terapeuta, coach.
Witryna domowa autora <http://dkk.psychopedagog.eu>

² Zob. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. (Dz.U. 1989 nr 29 poz. 155).

³ Zob. K. Drzewiecki, Prawa człowieka w Karcie NZ i w Powszechnej Deklaracji Praw człowieka, Sprawy Międzynarodowe 3/1998, s. 9 - 24.

⁴ Zob. S. Ruchała, Współczesne filozoficzne spory o ugruntowanie praw człowieka, Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk Społecznych, Katowice 2007, s. 21.

⁵ Zob. K. Rogaczewska, Prawa człowieka i obywatela do Wielkiej Rewolucji Francuskiej, [w:] Historia i filozofia praw człowieka, pod red. A. Florczak, B. Bolechowa, Wydawnictwo Adam Marszałek Toruń 2006, s. 32.

Współczesny dyskurs w społeczeństwie dotyczący fundamentów państwa i prawa jest związana wieloma pojęciami. Wiążą się one bezpośrednio z prawami człowieka i zaliczamy do nich godność osoby ludzkiej, dobro wspólne⁶, wolność, równość, sprawiedliwość⁷.

Przyjrzyjmy się bliżej zagadnieniu prawa do życia. Jest to najważniejsze z praw i jest nadrzędnym prawem istoty ludzkiej. Przestrzeganie ich jest pierwszym i podstawowym warunkiem wszelkich innych praw. Artykuł trzeci w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka brzmi następująco cyt.: „Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby. Ten twór jest pierwszym międzynarodowym dokumentem, który chroni prawa człowieka. Prace nad nią zaczęły się w 1947 roku, a oficjalnie została uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych 10 grudnia 1948 roku. F. Compagnoni twierdzi, że prawa człowieka są prawami przed i ponad państwowymi; są wrodzone i niezbywalne; ich ważność nie jest związana z uznaniem lub jego brakiem ze strony państwa; pochodzą one z ponad pozytywnego źródła prawa naturalnego lub boskiego, bądź też rezygnując z odwoływania się do metafizyki, wywodzą się z samego faktu bycia człowiekiem.”⁸.

Prawo do życia zajmuje również istotnie miejsce w innych dokumentach. W części trzeciej artykułu szóstego, Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych powyższe prawo ujęte jest w następujący sposób cyt.:⁹ „...1. Każda istota ludzka ma przyrodzone prawo do życia. Prawo to powinno być chronione przez ustawę. Nikt nie może być samowolnie pozbawiony życia.

⁶ Zob. M. Sadowski, Godność człowieka – aksjologiczna podstawa państwa i prawa, [w:] Studia Erasmiiana Wratislaviensia – Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Zeszyt Naukowy Studentów, Doktorantów i Pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2007, s. 8 - 28.

⁷ Zob. A. MacIntyre, Czyja sprawiedliwość? Jaka racjonalność?, Wydawnictwo Dialog, Warszawa 2007, s. 21 - 23.

⁸ Zob. F. Compagnoni, Prawa człowieka. Geneza, historia i zaangażowanie chrześcijańskie, przekł. S. Bielański, Wydawnictwo WAM, Kraków 2000, s. 48.

⁹ Zob. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167).

2. W krajach, w których kara śmierci nie została zniesiona, wyrok śmierci może być wydany jedynie za najcięższe zbrodnie, zgodnie z ustawą, która obowiązywała w chwili popełnienia zbrodni i nie narusza postanowień niniejszego Paktu i Konwencji o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa. Kara ta może być wykonana tylko na podstawie prawomocnego wyroku wydanego przez właściwy sąd. 3. W przypadku gdy pozbawienie życia stanowi zbrodnię ludobójstwa, jest oczywiste, że żadne postanowienie niniejszego artykułu nie upoważnia żadnego Państwa Strony niniejszego Paktu do uchylania się w jakikolwiek sposób od zobowiązań przyjętych przez nie na podstawie postanowień Konwencji o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa. 4. Każdy skazany na śmierć ma prawo ubiegać się o ułaskawienie lub zamianę kary. Amnestia, ułaskawienie lub zamiana kary śmierci mogą być zastosowane we wszystkich przypadkach. 5. Wyrok śmierci nie będzie wydany w odniesieniu do przestępstw popełnionych przez osoby w wieku poniżej 18 lat i nie będzie wykonywany w stosunku do kobiet ciężarnych. 6. Nie można powoływać się na żadne postanowienie niniejszego artykułu w celu opóźnienia lub niedopuszczenia do zniesienia kary śmierci przez jakiegokolwiek Państwo Stronę niniejszego Paktu ...”

Istnieją również dopuszczalne sytuacje do złamania powyższego prawa. Europejska Konwencja podkreśla, że nie będzie uznane za sprzeczne z prawem pozbawienia życia, jeżeli jest ono skutkiem koniecznym użycia siły. Przykładowymi sytuacjami może być obrona innej osoby lub własnej przed bezprawną przemocą, uniemożliwienie ucieczki osobie pozbawionej wolności zgodnie z prawem, działanie mające na celu stłumienia zamieszek lub powstania.

Z prawem do życia wiąże się ściśle problematyka przedmiotowa pracy - dopuszczalność i legalność aborcji. W publikacji Organizacji Narodów Zjednoczonych „Abortion Policy: A Global View” UN, 2002, w jej wstępie czytamy cyt.: „...Chociaż przerwanie ciąży jest zazwyczaj stosowane w praktyce przez większość krajów świata i było stosowane w praktyce od dawna, to jest tematem, który budzi niekwestionowany spór. Przerwanie ciąży przytacza bardzo ważne pytanie o ludzkim istnieniu. Kiedy zaczyna się życie i co ono oznacza? Przerwanie ciąży jest bardzo blisko spornych zagadnień takich jak: kwestie prawne, zagadnienia kontroli własnego życia przez kobiety i granic tej kontroli, istoty i natury obowiązku państwa by ochronić nienarodzone dzieci, napięcie między świeckimi i religijnymi poglądami na życie ludzkie życia ludzkiego i jako społeczeństwa, praw małżonków i rodziców i ich zaangażowania w decyzje o przerywaniu ciąży i kolidujące prawa matki i płodu. Zagadnienie przerywania ciąży jest jednym z najbardziej spornych problemów społecznych, związanych z płciowością i seksualnością. U progu nowego stulecia pytania i problemy związane z aborcją nadal pozostają i nadal zajmują znaczące miejsce w publicznych debatach na całym świecie...”¹⁰.

¹⁰ Zob. Abortion Policy: A Global View, United Nations Population Division. Department of Economic and Social Affairs, United Nations 2002.

Problematyka związana z ochroną praw człowieka należy rozpatrywać na granicy jednostki z różnorodnymi grupami społecznymi. W takim wypadku dana jednostka osobowa jest częściowo pozbawiona swoistej indywidualności i prywatności. Można określić to, jako pewnego rodzaju ubezwłasnowolnienie człowieka z jego własnym świadomym wyborem. Grupy społeczne zezwalają jednostce ludzkiej lepiej żyć i zaspokajać bardziej rozwinięte kulturowo potrzeby, a niekiedy taka jednostka jest zmuszona wbrew jej woli¹¹. Poszanowanie, ochrona praw oraz wolności człowieka należą do obowiązków władz publicznych, które mogą je ograniczać jedynie za pomocą ustaw, jeśli mówimy o modelu demokratycznym. Poszanowanie obywateli danego Państwa nie sięga jednak jej całkowitego wyalienowania społecznego, widocznego w słowach M. Thatcher, która stwierdziła, że: nie ma czegoś takiego jak społeczeństwo, są tylko poszczególne jednostki¹². Jest charakterystyczne dla konserwatystów brytyjskich, że sytuując swoją ideologię pomiędzy skrajnym indywidualizmem liberałów i kolektywizmem socjalistów, zasadzają wolność jednostki nie w obrębie organizmu społecznego, a autonomicznego i silnego mechanizmu państwowego. Idea społeczeństwa obywatelskiego jako opozycji wobec państwa, zdaniem R. Dahrendorfa, miała charakter „fałszywej świadomości”, jednak przekonanie, że społeczeństwo istniało przed państwem, które jest wynikiem umowy ludzi równych i wolnych, torowało drogę poszanowaniu praw i wolności jednostki we współczesnym państwie¹³.

Aborcja w języku łacińskim *abortus* lub *abortio*¹⁴ oznacza poronienie, wywołanie poronienia w sposób zamierzony, czy też zamierzone i przedwczesne zakończenie ciąży w wyniku interwencji zewnętrznej. W wyniku takiego działania przeważnie dochodzi do śmierci¹⁵ zarodka lub płodu. Wykonywanie aborcji jest regulowane prawnie.

¹¹ Zob. A. Redelbach, S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Zarys teorii państwa i prawa, Wydawnictwo Ars Boni et Aequi, Warszawa 1994, s. 32.

¹² Zob. R. Dahrendorf, Zagrożone społeczeństwo obywatelskie, [w:] K. Michalski, Europa i społeczeństwo obywatelskie, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2003, s. 223.

¹³ Zob. R. Dahrendorf, Zagrożone... op. cit., s. 239.

¹⁴ Zob. A. Kłys, Słownik polsko-łaciński łacińsko-polski, Wydawnictwo Level Trading 2013.

¹⁵ Zob. Sąd Najwyższy: Sąd Najwyższy odmówił uchwały w sprawie wyroku o przerwaniu ciąży. Sygn. akt I KZP 2/09).

W Polsce obowiązuje ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, według której uznaje się, że życie jest fundamentalnym dobrem człowieka. Do podstawowych obowiązków państwa, społeczeństwa i obywatela należy ochrona zdrowia i życia. Uznając to prawo instytucje i jednostki dążą do odpowiedzialnego decydowania o posiadaniu dzieci oraz dostępu do informacji, edukacji, czy poradnictwa.

Artykuł 4a tej ustawy dotyczy bezpośrednio aborcji i brzmi następująco cyt.¹⁶:

„...1. Przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy: 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej, 2) badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu, 3) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego, 4) (utracił moc)¹⁷...”

Skracając powyższy artykuł do jednego zdania można ująć, że aborcja jest legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego¹⁸ lub psychicznego matki¹⁹, gwałtu lub wad płodu. Ze względu na trudności i warunki jakie zachodzą przy wykonywaniu legalnego zabiegu, Polki poszukują sposobu na pozbycie się nielegalnej ciąży. Tym sposobem powstaje tzw. zjawisko podziemia aborcyjnego. Informacje o takim procederze można wyczytać na forach internetowych, blogach lub czatach. Zazwyczaj imię, nazwisko i adres lekarza nie jest publikowany z powodu strachu przed konsekwencjami swoich czynów²⁰.

¹⁶ Zob. ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. 1993 nr 17 poz. 78).

¹⁷ Zob. Na podstawie obwieszczenia Prezesa TK z dn. 18.12.1997 r. (Dz. U. Nr 157, poz. 1040).

¹⁸ Zob. J. R. Steinberg, J. M. Tschann. Childhood adversities and subsequent risk of one or multiple abortions. „Social Science & Medicine”. vol. 81, 2013. s. 53 - 59.

¹⁹ Zob. C. Moreau, J. Trussell, N. Bajos. Contraceptive Paths of Adolescent Women Undergoing an Abortion in France. „Journal of Adolescent Health”. vol. 50, 2012. s. 389 - 394.

²⁰ Zob. Dziennik Feministyczny, źródło internetowe <http://codziennikfeministyczny.pl/lono-milczenia/> (dostęp 08.06.2015)

Kolejnym występującym zjawiskiem związanym z usuwaniem płodu jest turystyka aborcyjna. Artykuł na portal Newsweek opisuje sposób w jaki odbywa się proces przekazywania informacji o wykonywanym zabiegu aborcji poza terenem kraju, np. na terytorium Niemiec²¹. Lekarz aby nie zostawiać śladu znamion popełnianego przestępstwa, udostępnia imię i nazwisko lekarza oraz niemiecki adres, pod którym Polka może wykonać zabieg usunięcia ciąży. Po wyjściu kobiety z gabinetu, dowód niszczy w taki sposób aby nie można było odczytać z niej informacji.

W takich przypadkach możemy mówić o tzw. problemie z uznaniem pierwszeństwa obywatela przed państwem, które potęgowane są tym, że w Konstytucji RP w niektórych punktach wyraźnie porzucono paradygmat praw człowieka wypracowany w prawie międzynarodowym. Z jednej strony usuwanie ciąży wiąże się z pozbawieniem życia, z drugiej odbiera się możliwość do decydowania o sobie. Konstytucyjna koncepcja praw człowieka, w porównaniu z prawem międzynarodowym, w istotny sposób zmieniła normatywną strukturę służącą ochronie tych praw. Zasadniczo rzecz biorąc, bo ustawodawca nie był konsekwentny, zrezygnowano z formuł typowych dla prawa podmiotowego, na rzecz formuł typowych dla prawa w sensie przedmiotowym. Zamiast mówić o „prawie do”, mówi się o obowiązkach państwa i obywatela. Klasycznym przykładem jest tu art. 38, który zamiast mówić o tym, że każdy ma prawo do życia, mówi jedynie o obowiązku państwa do prawnej ochrony życia²². Niezależnie od sposobu w jaki rozstrzyga się spory związane z przekładalnością prawa podmiotowego na prawo przedmiotowe, to za przyjętymi formułami kryją się problemy bardziej ogólne. Są one ściśle związane z problemem relacji jednostki do państwa.

Sprowadzenie praw człowieka do problematyki zobowiązań państwa do prawnej ochrony stawia problematykę praw człowieka w perspektywie etatystycznej — najpierw jest państwo ze swym obowiązkiem, prawa człowieka nabierają znaczenia wtórnego, określanego przez obowiązki państwa. Poprzez stosowanie konstytucji, jak i rozwijaną doktrynę, można w pewnej mierze przezwyciężyć wskazane wady²³, ale tekst konstytucji pozostaje tylko tekstem i pewne problemy mogą powrócić. Natomiast z punktu widzenia określenia ogólnego charakteru konstytucji, jej zasadniczych idei, sposób sformułowania pozostaje bardzo istotny, gdyż nadaje sensu w życiu codziennym.

²¹ Zob. Portal Newsweek Polska, źródło internetowe <http://polska.newsweek.pl/podziemnie-aborcyjne-przerywanie-ciazy-aborcja-w-polsce-newsweek-pl,artykuly,278162,1.html>, (dostęp: 08.06.2015).

²² Zob. Komisja Konstytucyjna Zgromadzenia Narodowego, Biuletyn 1995, nr IX, s. 31.

²³ Zob. A. Preisner, Prawo do ochrony życia i do zachowania naturalnej integralności psychofizycznej człowieka, [w:] Wolności i prawa jednostki oraz ich gwarancje w praktyce, red. L. Wiśniewski, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2006, s. 131 - 151.

Przyjęcie jednej klauzuli dla całego katalogu odpowiada sposobowi regulacji tej kwestii w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 r. Przypomnieć wypada, że deklaracja ta nie jest traktatem i stopień jurydyzacji ochrony praw od- powiada jej charakterowi jako deklaracji. W późniejszych traktatach, instrumentach o charakterze bardziej jurydycznym, jak europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 1950 r. czy Międzynarodowy Pakt Praw Osobistych i Politycznych z 1966 r., porzucono taki sposób regulacji dopuszczalnych ograniczeń na rzecz przypisywania klauzul limitacyjnych do poszczególnych artykułów. Niektóre artykuły nie są w ogóle zaopatrzone w takie klauzule, np. dotyczące prawa do życia czy wolności od tortur. Tam, gdzie te klauzule się znalazły, są one niekiedy różnicowane, np. dopuszczalne ograniczenia uzewnętrzniania przekonań religijnych różnią się od dopuszczalnych ograniczeń uzewnętrzniania innych poglądów²⁴.

Problemy z uznaniem stosowalności klauzuli z art. 31 ust. 3 do wszystkich wolności i praw pojawiają się przeważnie w momencie powiązania z prawami człowieka. Prawo międzynarodowe nie wiąże klauzul limitacyjnych z nimi. Dobrym przykładem jest prawo do życia czy też zakazu tortur. Problem w tym, że klauzuli tej pozbawione są także prawa, do których w prawie międzynarodowym klauzule takie się dołącza, jak np. wolność tworzenia i działania związków zawodowych (art. 12) czy prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (art. 47).

Uznanie stosowalności ogólnej klauzuli limitacyjnej do takiego rodzaju wolności i praw wymusiło konieczność uznania, że taka klauzula jest stosowana, co do zasady, do wszystkich konstytucyjnych wolności i praw. W konsekwencji konstytucyjna ochrona praw człowieka jest niższa od międzynarodowego, gdyż dopiero podczas interpretacji i stosowania konstytucji powierza rozstrzygnięcie, czy i w jakim zakresie należy stosować klauzulę limitacyjną.

Całe zamieszanie wokół stosowalności klauzuli z art. 31 ust. 3 zwiększa fakt, że przy wielu artykułach — zgodnie ze sposobem regulowania typowym dla traktatów — znalazły się specyficzne dla tych artykułów klauzule limitacyjne, niekiedy zawierające wszystkie elementy właściwe tym klauzulom. Czasami tylko niektóre. Poważne problemy związane ze zgodnością standardu konstytucyjnego z prawnomiędzynarodowym związane są z klauzulą z art. 37 ust. 2 dotyczącą dopuszczalnych ograniczeń wolności i praw cudzoziemców²⁵.

²⁴ Zob. M. Piechowiak, Służebność państwa wobec człowieka i jego praw jako naczelną zasadą Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r., Przegląd Sejmowy 4 (81)/2007, s. 71 - 72.

²⁵ Zob. L. Garlicki, Wolności i prawa jednostki w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku. Bilans pięciu lat, [w:] Pięć lat Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Materiały z konferencji na Zamku Królewskim w Warszawie 17 października 2002, red. H. Jerzmański, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2002, s. 67.

Status prawny odgrywa niezbędną rolę bezpieczeństwa w związku z zabiegiem przerwania ciąży. Wiąże się z nim wcześniej wspomniane zdrowie psychiczne i fizyczne obywatelki danego kraju podejmującej się aborcji²⁶. W dużo mniejszym stopniu odgrywa rolę dostępność oraz przyzwolenie społeczne²⁷. Biorąc pod uwagę niekorzystne skutki zabiegu należy rozróżnić tzw. aborcję bezpieczną - wykonywaną w większości krajów Unii Europejskiej, gdzie procedura spełnia obowiązujące standardy sanitarne oraz prawne, oraz aborcję niebezpieczną - wykonywaną poza prawem, własnoręcznie lub w wcześniej wspomnianym podziemiu aborcyjnym.²⁸ Brak fachowej pomocy medycznej jest powiązane głównie z utrzymywaniem się wysokiego poziomu powikłań śmiertelnych związanych z między innymi licznymi krwotokami, infekcjami oraz zatruciami środkami farmakologicznymi. Czy zatem zniesienie karalności i wprowadzenie legalności zabiegu aborcji zredukuje występowanie tej tendencji?²⁹ Niestety brak jednoznacznych dowodów na istnienie wpływu umożliwienia legalnej aborcji na wymienione powikłania śmiertelne kobiet. Rocznie dokonuje się 20 milionów niebezpiecznych aborcji, z czego 97% w krajach rozwijających się. Na ich skutek rocznie umiera 70 tys. kobiet, a 5 milionów doznaje uszczerbku na zdrowiu³⁰. Karalność aborcji skutkuje gorszą opieką medyczną dla kobiet w ciąży, gdyż lekarze boją się je operować ze względu na możliwe oskarżenie o dokonanie zabiegu aborcji. Stwierdziły to m.in. komitet ds. Eliminacji Dyskryminacji Kobiet i komitet ds. Praw Człowieka³¹.

Aborcja w Europie jest uznawana za procedurę stosunkowo bezpieczną dla kobiet. Ryzyko śmierci z powodu aborcji jest 12,5 razy mniejsze niż w przypadku urodzenia żywego³². W 2006 roku aborcja była 4. najczęstszą przyczyną śmierci kobiet w ciąży. Średnio 3,9% przypadków w Afryce, 5,7% dla Azji, 12,0% dla Ameryki Łacińskiej w stosunku do 8,2% w krajach rozwiniętych³³.

²⁶ Zob. M. Berer, National laws and unsafe abortion: the parameters of change *Reprod Health Matters*. 2004, s. 1 - 8.

²⁷ Zob. M. Berer, Making abortions safe: a matter of good public health policy and practice. *Bull World Health Organ*. 2000, s. 580 – 592.

²⁸ Zob. E. Blas, Kurup AS Equity, social determinants and public health programmes, *WHO Library* 2010, s. 182 - 183.

²⁹ Zob. M. Berer, National Laws and Unsafe Abortion: The Parameters of Change *Reproductive Health Matters Vol 12*, s. 1 - 8.

³⁰ Zob. Grimes D, Benson J Unsafe abortion: the preventable pandemic *Lancet* 2006, s. 1908 - 1919.

³¹ Zob. *Gazeta Wyborcza* z dnia 28 czerwca 2011, s. 3.

³² Zob. Grimes D Estimation of pregnancy-related mortality risk by pregnancy outcome, United States, 1991 to 1999 *AJOG Vol.194*, s. 92 - 94.

³³ Zob. Khan K WHO analysis of causes of maternal death: a systematic review *Lancet* 2006, s. 1066 – 1074.

W Unii Europejskiej rocznie przeprowadza się około 1,2 mln zabiegów przerwania ciąży³⁴. Warto nadmienić i poruszyć w jaki sposób w krajach europejskich doszło do legalizacji zabiegu aborcji. Anna Michalska w swojej publikacji pisze: Metoda podejmowania uchwał była jednym z nielicznych problemów, które podzieliły członków Komitetu według ich przynależności do bloków politycznych. To członkowie będący obywatelami państw Europy Wschodniej optowali za metodą konsensusu, a u źródeł takiego stanowiska leżała głęboka niechęć do kontroli międzynarodowej, która traktowana była jako ingerencja w sprawy wewnętrzne państwa. Konsensus miał z jednej strony chronić państwo przed niewygodną uchwałą Komitetu, a z drugiej podkreślać, że organ ten nie stoi ponad państwami, a jego funkcją jest jedynie ułatwienie współpracy międzynarodowej w dziedzinie praw człowieka³⁵. A nawiązując bezpośrednio do prawa do życia podkreśla, że prawo do minimalnego standardu życia ustanowione jest w pakcie Praw Ekonomicznych, Socjalnych i Kulturalnych i obejmuje ono następujące elementy: żywność, ubranie, odpowiednie mieszkanie stałe polepszanie warunków egzystencji (art. 11). Jest ono więc powiązane funkcjonalnie i systemowo z prawami społeczno-ekonomicznymi, a nie z prawem do życia. Nowa interpretacja prawa do życia pojawiała się w aktach międzynarodowych stopniowo.

Na szczególną uwagę zasługuje tu Deklaracja o Postępie Społecznym i Rozwoju uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 1969 r. i Deklaracja Uniwersalna o Ostatecznej Eliminacji Głodu i Niedożywienia przyjęta również przez Zgromadzenie Ogólne NZ w 1974 r. Obie deklaracje podkreślają, kilkakrotnie potrzebę zagwarantowania odpowiednich warunków ekonomicznych, aby życie ludzkie mogło być skutecznie chronione. Prawo do życia ujmowane jest w tych aktach jako „prawo do przeżycia”, chociaż zwrot ten nie jest w nich używany. Uznanie, iż art. 6 Paktu ma na celu ochronę prawa do przeżycia jest równoznaczne z nałożeniem na państwa szeregu pozytywnych obowiązków. Cytowane wyżej przykłady świadczą, że członkowie Komitetu zmierzają do sformułowania bardzo obszernego katalogu tych obowiązków³⁶.

³⁴ Zob. Fakty Interia, W UE co 27 sekund dokonuje się aborcji, źródło internetowe <http://fakty.interia.pl/swiat/news-w-ue-co-27-sekund-dokonuje-sie-aborcji,nId,839954>, (dostęp: 08.06. 2015).

³⁵Zob. A. Michalska, Komitet Praw Człowieka, kompetencje funkcjonowanie orzecznictwo, Biblioteka Komitetu Helsińskiego, Warszawa 1994, s. 15.

³⁶ Zob. A. Michalska, Komitet... op. cit. s. 93.

Japonia stał się jednym z pierwszych krajów na świecie, w którym zabieg aborcji stał się prawnie legalny. Miało to miejsce w 1948 roku. W praktyce aborcja w Japonii dostępna jest na życzenie, wykorzystując przy tym szeroko interpretowane względy społeczno-ekonomiczne. Jeżeli kobieta jest osobą zamężną, to do legalnego przeprowadzenia aborcji konieczna jest zgoda męża. W Chinach natomiast zabieg aborcji jest przymuszany za sprawą przeludnienia kraju.

Zauważyć jednak wypada, że istnienie koncepcji (pojęcia) praw człowieka może być argumentem w dyskusji nad samymi prawami człowieka, gdy przyjmie się „mocne” założenia, że są one wytworem kultury i istnieją jedynie jako korelaty tworów kulturowych. Na gruncie takich założeń można ewentualnie zaproponować rozwiązanie, w którym tak prawa człowieka, jak i ich charakterystyka, obejmująca m.in. przyrodzoność czy powszechność, są tworem kultury, rezultatem rozwoju historycznego³⁷.

Konkluzja

Chodź zabieg aborcji wiąże się z zahamowaniem rozwoju życia, czy też nawet pozbawieniem możliwości bytu nieukształtowanej jednostki ludzkiej, to jestem zdania, że nie jest to bezpośrednio łamanie praw człowieka - w tym wypadku prawa do życia. Chodź w domniemaniu nierozwinięty człowiek to też człowiek, należy wziąć również pod uwagę zdrowie kobiet. W sporej mierze aborcje nielegalne wykonywane w sposób niemedyczny kończą się śmiercią jednostki. Warto brać pod uwagę ten fakt, gdyż istnienie podziemnej aborcji będzie funkcjonować w przypadku zakazu stosowania z różnych powodów. Wpływają na to czynniki ekonomiczne, społeczne lub pogładowe. Legalizacja aborcji powoduje zmniejszenie śmiertelności powiązanych z aborcją nielegalną. Takie fakty wzięły pod uwagę władze państw rozwiniętych. Interpretacja prawa do życia ulegała zmianie przez lata. Państwa stopniowo przechodziły do wymienionych rozwiązań uwzględniając swobodę, wartości życia oraz czynniki społeczne. Warto również dodać, że w wypadku śmierci kobiety podczas zabiegu aborcji możliwość do życia tracą dwie jednostki.

W wypadku legalnego wykonania prawdopodobieństwo wystąpienia powikłań zostaje zminimalizowane. Ratujemy życie produktywnej jednostki danego kraju.

³⁷Zob. M. Piechowiak, *Filozofia praw człowieka: Prawa człowieka w świetle ich międzynarodowej ochrony*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1999, s. 375.

Streszczenie

Informacje zawarte w problematyce mojej pracy odnoszą się do praw człowieka. Najważniejszym zagadnieniem jakie poruszam to prawo do życia oraz aborcja. Prawa człowieka są najważniejszymi funkcjonującymi prawami na świecie. Prawa człowieka są wolne od uprzedzeń i nie mają wpływu na narodowość, język, wyznanie oraz płeć. Ważnym dokumentem w którym zapisane są te prawa to Powszechna Deklaracja Praw Człowieka. Dokument ten został zapoczątkowany przez upadek absolutyzmu i Wielką Rewolucję Francuską. W Polsce obowiązuje ustawa o planowaniu rodziny.

Do podstawowych obowiązków państwa, społeczeństwa i obywatela należy ochrona zdrowia i życia. Aborcja w Polsce jest legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego. W większości krajów Unii Europejskiej aborcja jest legalna i dostępna. W Azji wschodniej również aborcja jest legalna. Niekiedy obywatele są zmuszani. Wprowadzenie legalnej aborcji zmniejszyło liczbę zgonów z tego powodu. W pracy opisuję również nielegalną turystykę.

Summary

The pieces of information given in this paper concern human rights. The most important issue which is to be discussed is the right to life and abortion. Human rights are the most important functioning laws in the world. They are free from bias and have no effect on nationality, language, creed or sex. An important document, in which those rights are recorded, is the Universal Declaration of Human Rights. The Rights were established after the collapse of absolutism and the Great French Revolution. At present in Poland, the Act on family planning is applicable.

It involves the basic obligations of the state, society and the citizen, like protection of health and life. Abortion is legal in Poland in case of danger to life and physical health. In most of the European Union's countries abortion is legal and available. As well as in East Asia. Sometimes women are forced to have it. The implement of legal abortion reduced the number of deaths. In the paper is also described the so-called illegal abortion tourism.